

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet

Allmänna byrån, stabsenheten, Rkc1

Beslutande

Minister

Annika Hambrudd

Föredragande

Specialsakkunnig i jämställdhet

Kristin Mattsson

Justerat

Nr 19

Utrikesministeriets begäran om utlåtande om Finlands
åttonde periodiska rapport om genomförandet av
konventionen om avskaffande av all slags diskriminering
av kvinnor; kommitténs frågor.

ÅLR 2021/9150

20 Rk1c

Beslut

Landskapsregeringen beslöt sända utlåtande till utrikesministeriet enligt bilaga 1.

Hänvisning
Begäran om utlåtande

Utrikesministeriet

Kontaktperson
Kristin Mattsson

Kirjaamo.um@formin.fi

Satu.sistonen@formin.fi

Ärende

Utlåtande i frågor som omfattar Ålands behörighet, för Finlands åttonde periodiska rapport om genomförandet av FN-konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor

1. Åland har en egen jämställdhetsagenda (2019–2030). Det övergripande målet i agendan är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Agendans sex delmål är: en jämn fördelning av makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet, jämställd utbildning, jämn fördelning av det oavlönade hem- och omsorgsarbetet, jämställd hälsa, mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

I landskapslagen om skyddshem (2015:117) har det införts en reglering av vilka tjänster som ett skyddshem ska erbjuda och vilka kvalifikationer som personalen ska ha. Finansieringsansvaret för skyddshemsverksamheten har förts över på landskapet i stället för på kommunerna, vilket medför att alla ålänningar oberoende av hemkommun får samma möjlighet till boende på skyddshem.

Landskapet har ett eget integrationsprogram, Landskapsregeringens program för integrationsfrämjande 2020–2023, där vikten av att ordinarie aktörer har ett köns- och jämställdhetsperspektiv i allt integrationsarbete framhålls.

4. Enligt landskapslagen (2014:33) om Ålands ombudsmannamyndighet ska ÅOM "genomföra oberoende undersökningar och offentliggöra oberoende rapporter om diskriminering. ÅOM har beställt av Ålands statistik- och utbildningsbyrå en rapport år 2020 över upplevd diskriminering i det åländska samhället. Den vanligaste orsaken till upplevd diskriminering är könstillhörighet, det vill säga att personen haft "fel" kön i det aktuella sammanhanget (33 %).

Ålands ombudsmannamyndighet har utgående från den nya jämställdhetslagen under 2019 genomfört en kartläggning över jämställdhetsplanering på Åland inom de områden som faller under åländsk behörighet.

Sammanlagt omfattades kartläggningen 66 instanser varav 16 kommuner, 6 kommunalförbund, 18 landskapsmyndigheter, 20 grundskolor och 6 övriga läroanstalter. Av 49 instanser som är skyldiga att upprätta en jämställdhetsplan enligt jämställdhetslagen hade 27 (55%) en giltig plan. Uppföljning, information och stöd ges till instanser som saknar eller har bristande jämställdhetsplaner med målet att de ska uppdatera sina jämställdhetsplaner.

Vad gäller icke diskriminering tillämpar Åland både landskapslagen om förhindrande av diskriminering (2005:66) och rikets diskrimineringslag (FFS 1325/2014) i landskapet. Behörigheten på området är delad mellan riket och självstyrelsen. Den åländska diskrimineringslagstiftningen håller på att uppdateras. Jämfört med rikets diskrimineringslag är den åländska lagstiftningen mer begränsad vilket ger sämre rättssäkerhet för berörda personer på Åland. I praktiken innebär det tex att anställda på arbetsplatser inom offentlig sektor har olika rättsskydd beroende på om de är anställda som tjänsteman (åländska diskrimineringslagen ska tillämpas) eller arbetstagare (finländska diskrimineringslagen ska tillämpas). Den nuvarande åländska lagstiftningen saknar även den åländska diskrimineringslagen bestämmelse om omvänd bevisbörda, vilket inte uppfyller kraven i EUdirektiv 2000/43/EG och 2000/78/EG.

7. Ålands landskapsregering kommer att uppmana kommuner och kommunförbund att anta den europeiska deklARATIONEN om jämställdhet om att förverkliga jämställdhet mellan kvinnor och män i lokalförvaltningen. Ingen har ännu antagit den på Åland.

8. Jämställdhetsintegrering finns som strategi i Ålands Agenda för jämställdhet och innebär ett jämställdhetsperspektiv ska införlivas i alla beslut och processer. Årligen görs en handlingsplan för jämställdhet som ingår i landskapets budget. I handlingsplanen är utbildning i jämställdhetsintegrering och utformande av rutiner i förvaltningen centralt. Som stöd för integreringen används statistik. All individbaserad statistik som görs på Åland är könsuppdelad.

c) Med jämna mellanrum hålls utbildningstillfällen om våld i nära relationer men ingenting sker systematiskt utan i dialog med myndigheter utifrån deras behov.

13. Lagtinget har den 1 april 2015 bifallit att rikets lag om i kraft sättande av Istanbulkonventionens bestämmelser träder i kraft i landskapet Åland till de delar konventionen faller inom landskapets behörighet. Åland har 2020 antagit en strategi för nolltolerans mot våld i nära relationer 2020–2030.

År 2021 inrättades en kommitté bestående av myndighetschefer och representanter för regeringen för implementering och uppföljning av Istanbulkonventionen.

17. En tredjedel av Ålands parlamentsledamöter är kvinnor, 10 av 30. Inför lagtingsvalet 2019 beslöt landskapsregeringen om att en monetär jämställdhetsbonus tilldelas de

partier som hade jämställda kandidatlistor (+-1 kandidat). Målet med ett mera jämställt parlament uppnåddes dock inte. En parlamentarisk kommitté tillsätts år 2022 för att diskutera åtgärder för ett mera jämlikt parlament inför valet 2023.

18. Landskapsregeringen stöder projekt av tredje sektorn, som jobbar med genusnormer och värderingar i skolor i syfte att uppmuntra pojkar och flickor att välja icke-traditionella studieinriktningar.

19. Sexualundervisningen i grundskolans läroplan är ändrad från och med 2021 så att det förutom reproduktiv hälsa ingår utbildning i könsnormer, relationer och HBTQIA-frågor i högre grad än förut.

20. Arbetet med minskade löneklyftor mellan män och kvinnor är på gång genom lönekartläggningar och finns i regeringens handlingsprogram.

21. Landskapsregeringen har utbildat samhälls- och hälsokommunikatörer bland inflyttade för att de ska kunna vägleda andra inflyttade på deras eget språk. Dessa är utbildade även på jämställdhetsområdet.

23. Åland har ett eget funktionshindersprogram Funktionshinderspolitiskt åtgärdsprogram Ett tillgängligt Åland 2017–2020. Programmet uppdateras år 2022.

Minister

Annika Hambrudd

Specialsakkunnig i jämställdhet

Kristin Mattsson